

L'orfeó "Lleida Nova"

La visita que l'Orfeó Lleidatà, amb el seu director senyor Lluís Virgili, féu el passat dia 26 d'octubre al Centre Comarcal Lleidatà de Barcelona, el record de la qual perdurarà en nosaltres molt temps, m'ha portat a la memòria un altre important grup orfeònic que hi hagué a Lleida en el primer quart del nostre segle: l'orfeó Lleida Nova.

Jo el recordo molt bé i hi vaig cantar de petit. El director, quan jo hi assistia, era el mestre Lluís Farrús, el fill gran d'un sastre que hi havia establert al carrer de Cavallers, no gaire lluny del carrer Major. El mestre Lluís Farrús, aleshores, tindria ja més de trenta anys i, alt i molt mudat sempre, el veia seriós i ens feia a tots molt respecte. Un temps després abandonà la ciutat, per motius professionals, i es digué que havia anat a París. No recordo d'haver-lo tornat a veure.

D'altres masses corals existien a Lleida, sobretot La Violeta i La Paloma, amb local propi i que tingueren una llarga vida, però si bé les coneixia no les freqüentava i, per tant, no puc dir-ne gran cosa.

Quan jo cantava a l'orfeó Lleida Nova, de contralt, no arribaria als quinze anys. Era, doncs, cap als anys vint o vint-i-dos. Fiat només de la memòria, resulta difícil de precisar les dates, però en canvi guardo records ben vius d'aquella època. Fóra de desitjar que algun lleidatà emprengués avui una reconstrucció documentada, amb l'ajuda de la premsa d'aquell temps i també la consulta de persones d'edat que van intervenir-hi i que és probable que encara visquin a Lleida. Així s'evitaria que es perdés el testimoni d'una activitat cultural lleidatana, que hem de considerar important.

L'orfeó Lleida Nova estava allotjat a l'espaiós local de l'Associació Cultural Catalanista, que ocupava tot el primer pis de l'edifici del començament del carrer del Carme i que donava al davant mateix de la baixada de la Trinitat.

Aquesta casa, ja vella, tenia una gran sala a tot el llarg de la balconada del carrer, amb un gran escenari on s'hi havia representat, no solament teatre sinó també sarsuela, i on figurava brillantment el tenor lleidatà Joan Gener, que tenia una drogueria al capdamunt de la rambla de Ferran. Hi vaig assistir molt sovint amb la meua família i recordo que també hi vaig fer, alguna vegada, d'apuntador. Sempre hi acudia molta gent, coneguts és clar, i se celebraven festes extraordinàries.

No cal dir que hi havia cafè i, al darrera de tot del pis, es trobava una gran terrassa, de tota l'amplada de la casa, que donava fins a la mateixa muntanya del castell. Aquesta casa, cap a l'any 1930, la van tirar a terra per a construir-hi un edifici nou.

Aquella Associació Cultural on hi havia l'orfeó Lleida Nova, fou fundada pel patrici lleidatà Enric Arderiu i Valls, nascut a Linyola el 27 de novembre de 1868 i mort a Lleida el dia 4 de juliol de 1920, home d'una gran intel·ligència, que posseïa les llicenciatures de Filosofia i Lletres i de Dret, membre del cos d'Arxivers i Bibliotecaris, enamorat de Lleida, gran propulsor de la cultura i ànima del Centre Excursionista i del seu Butlletí, dels Jocs Florals i de les tasques de l'Associació Protectora de l'E.C. a la nostra ciutat. Jo recordo encara d'haver-lo vist.

És injust, també, l'oblit que pesa damunt aquesta figura il·lustre, i el nostre Butlletí publicarà més endavant un estudi sobre Enric Arderiu i Valls a la nostra secció de Figures Lleidatanes.

Entre els records que guardo de l'orfeó Lleida Nova hi ha una fotografia que es va fer al conjunt dels cantants, amb la senyera i el mestre, una ampliació de la qual, que prou tindria un metre de llargada i més de mig d'alçada, fou col·locada amb un vidre i un bonic marc, en una de les parets del local social. Sembla que la veig, encara, aquesta ampliació de tot l'orfeó, on jo em veia assegut a la filera del davant, i sempre que anava a la Cultural em mirava amb un mig somriure de satisfacció.

Què s'haurà fet d'aquesta fotografia, que podríem qualificar d'històrica? S'haurà perdut? No hi ha hagut alguna ànima caritativa que hagi pensat a salvar-la? Sense poder-ho assegurar, em sembla que les persones que hi figuràvem arribàvem potser al centenar.

Reconec que fa molts anys que em trobo allunyat de la ciutat de Lleida, on hi vaig viure molt intensament des de l'agost de l'any 1913, que vaig arribar-hi, fins el 2 de gener de 1932, que vaig anar a Barcelona, és a dir, des dels cinc als vint-i-cinc anys, però mai no he oblidat l'orfeó Lleida Nova. Molt em plauria que algú en pogués escriure la història.

Després, l'afició al cant continuà a Lleida. Aquest 26 d'octubre darrer, en vam parlar una

mica amb el mestre Lluís Virgili, i ell em va dir que el seu pare fou també el director d'un altre Orfeó Lleidatà, i que guarda alguns butlletins on hi ha col·laboracions del meu germà Pau, cosa que em produí una profunda alegria. El meu germà Pau, el petit dels quatre que érem, que era mestre, havia estudiat música i tocava el violí, i havia col·laborat en l'anterior Orfeó Lleidatà.

La vida cultural de la nostra ciutat, va adquirint un relleu nou a través dels anys. Els 40.000 lleidatans de l'any 1930 s'han doblat fins ara. La cultura d'un poble representa la vida espiritual, i hem de recordar totes les manifestacions d'aquest ordre.

No podem oblidar, per exemple, el projecte forjat per Enric Arderiu i Valls i Josep Pinyol i Mirada, professor aquest de l'Escola Normal de Mestres, d'organitzar als baixos del gòtic Hospital de Santa Maria, quan restés lliure, la gran Biblioteca que Lleida necessitava, juntament amb la creació d'un Institut d'Estudis Lleidatans, motiu i nucli d'una institució general de cultura a Lleida. I això ocorria ja l'any 1916.

Em permeto insistir sobre aquest punt, i desitjo que els joves estudiosos lleidatans continuïn fidelment la tasca de les generacions anteriors. L'obra cultural d'un poble necessita l'ajuda de tots.

J. B. Xuriguera